

فعالیتی با شرکت مؤسسه دموکراتیک ملی (NDI) و مرکز «القدس» در پروژه

پایش مجلس اردن

بررسی موردی شماره دو

برگرفته از راهنمای پایش رویه‌های سیاسی: توجه به نتایج و روش‌های ارزیابی آن - مؤسسه دموکراتیک ملی

پانزدهمین دوره انتخابات مجلس اردن به منزله نقطه عطفی تحولات سیاسی کشور محسوب می‌شد. نمایندگان منتخب با تأکید بر وظیفه‌شناسی و دفاع از منافع ملی تغییری ایجاد کردند که در میان مردم اشتیاق و هیجان به وجود آورد. علاوه بر این، برای نخستین بار فرصت نظارت بر انتخابات به سازمان‌های جامعه مدنی (سمن) در داخل کشور داده شد که خود تغییری بود از تمرکز محض این نهادها بر مسائل اجتماعی به سمت مشارکت فعال‌تر سیاسی. با این حال، علی‌رغم امیدواری زیاد به مجلس، عملکرد قوه قانون‌گذاری و قانون‌گذاران در توجه به خواسته‌ها و نگرانی‌های مردم، همچنان بدون تغییر باقی ماند. با وجود اصلاحات سیاسی که طی پانزده سال گذشته انجام شده، «مرکز مطالعات سیاسی القدس»، اندیشکده اردنی، به این نتیجه رسید که قدرت قانون‌گذاری و نظارت که بر اساس قانون اساسی به مجلس داده شده هنوز به عنوان فرصتی واقعی برای استقرار مردم‌سالاری در کشور محقق نشده است. این در شرایطی بود که جامعه مدنی با توجه به عدم شفافیت و مسئولیت‌پذیری دولت دچار ناامیدی و سرخوردگی شده، احساس می‌کرد که شرکت در انتخابات تأثیر چندانی نخواهد داشت. در مواجهه با فرصت بوجود آمده و همچنین ناامیدی موجود در میان مردم، مرکز القدس با پشتیبانی فنی مؤسسه دموکراتیک ملی (NDI)، پروژه پایش مجلس اردن را با هدف بالابردن اثرگذاری و مسئولیت‌پذیری مجلس، در سال ۲۰۰۸ آغاز کرد. این مرکز توانست با کمک ابزارهای پایش مجلس همچون نظرسنجی ملی، نظارت بر جلسات مجلس و تهیه گزارش از فعالیت‌های آن، مشارکت عمومی در فرآیندهای سیاسی را تعمیق بخشد. انتشار عمومی یافته‌های مربوط به پروژه پایش مجلس اردن به کنشگران جامعه مدنی فرصت داد تا از این اطلاعات به منظور مشارکت سیاسی موثرتر بهره‌برداری کنند. این امر همچنین آگاهی مردم اردن نسبت به مقوله سیاست در کشورشان را بهبود بخشید. با دسترسی، تجزیه و تحلیل و انتشار اطلاعات مربوط به عملکرد نمایندگان منتخب، پروژه پایش مجلس اردن فرصت بیش‌تری برای تحقق مشارکت سیاسی، آنچنان که در قانون اساسی پیش‌بینی شده بود را فراهم نمود. پیش از انجام پروژه پایش مجلس، اطلاعات مربوط به فرآیند قانون‌گذاری در اردن در دسترس عموم مردم نبود، چرا که خود مجلس هم ظرفیت ضبط و انتشار این اطلاعات را نداشت. در ضمن پس از انتشار این گزارش‌ها، یافته‌های این طرح پایش به عنوان نقاط کانونی در جلسات عمومی میان نمایندگان مجلس، سازمان‌های جامعه مدنی (سمن‌ها) و شهروندان مورد بحث قرار گرفت؛ جلساتی که تا آن زمان سابقه نداشت. در طول اجرای پروژه، مرکز القدس از استراتژی ایجاد تغییر به‌طور تدریجی و در درازمدت پیروی کرد. این استراتژی با ایجاد رابطه، تقویت اعتماد و پرورش مهارت‌های لازم برای ارائه اطلاعات دقیق آغاز شد و سپس با تجزیه و تحلیل و گزارش وسیع‌تر و دخالت دادن سایر بازیگران ادامه مسیر داد. مرکز القدس هم‌چنین به اهمیت شرکت دادن سمن‌های مسئله-محور پی‌برد. ورود این سازمان‌ها به عرصه پایش

فرآیندهای سیاسی و تجهیزشان به دانش مورد نیاز برای اثرگذاری بر مسئله مورد نظرشان تغییر واقعی را برای شهروندان اردنی به ارمغان می‌آورد.

وضعیت سیاسی در اردن

پادشاهی اردن هاشمی سلطنتی مشروطه با نظامی دو مجلسی (شورا و سنا) بنام مجلس ملی یا «مجلس الأمة» است. ریاست قوه مجریه را پادشاه برعهده دارد. او ۶۰ نفر از اعضای مجلس سنا (که به آن مجلس اعیان هم گفته می‌شود) و نخست وزیر را منصوب می‌کند. در ضمن، اعضای کابینه باید به تأیید او برسند. هم‌چنین مجلس نمایندگان (که به آن مجلس عوام یا مجلس نواب هم گفته می‌شود) دارای ۱۲۰ نماینده منتخب است. پارلمان به طور عمده تشکیل شده از افراد با وابستگی‌های قبیله‌ای و شغلی-حرفه‌ای مختلف. مجلس اردن عرصه مناسبی برای حضور احزاب سیاسی و بحث درباره مسائل و منافع شهروندان نیست. علاوه بر این، قوانین حاکم بر انتخابات، انجمن‌های مدنی-سیاسی و مقوله آزادی مطبوعات به گونه‌ای است که فرصت‌ها و فعالیت‌های افراد دموکرات و کنشگران اجتماعی و سیاسی را محدود می‌کند.

زمانی که در سال ۱۹۹۹، ملک عبدالله دوم پس از مرگ پدرش ملک حسین به پادشاهی رسید، وعده داد که کشور را به‌طور هدفمند به سوی دموکراسی، افزایش شفافیت دولت و ایجاد فرصت بیشتر برای مشارکت واقعی شهروندان در عرصه سیاست پیش برد. در این راستا پیشرفت‌هایی صورت گرفته، از جمله: انتخابات پارلمانی و شهرداری‌ها در فواصل منظم برگزار شده است، مشارکت زنان به‌عنوان افراد صاحب حق رأی، کنشگران اجتماعی، کاندیداهای انتخاباتی و نمایندگان برگزیده به طور چشمگیری افزایش یافته است، و هم‌چنین فعالیت سمن‌های اردن برای تحقق حکومتی مردم‌سالار بیشتر شده است.

روش شناسی

تجزیه و تحلیل ارائه شده در این بررسی موردی، دوره زمانی میان سال‌های ۲۰۰۸ تا ۲۰۱۱ را در بر می‌گیرد. دوره‌ای که طی آن، مؤسسه دموکراتیک ملی (NDI) با پشتیبانی آژانس توسعه بین‌المللی ایالات متحده (USAID) به ارائه کمک فنی به پروژه پایش مجلس اردن (JPM) پرداخت؛ پروژه‌ای که توسط مرکز مطالعات سیاسی القدس انجام می‌شد. این تجزیه و تحلیل حاصل بررسی موارد مرتبط با پروژه از قبیل طرح‌های پیشنهادی و گزارش‌ها، موارد کلیدی مطرح شده در مصاحبه‌ها و مهم‌ترین نتایج جلسات تحلیلی است.

ژانویه سال ۲۰۱۱، یکی از محققان مؤسسه دموکراتیک ملی برای همکاری با سازمان‌های محلی و تحقیق در زمینه فعالیت‌های جامعه مدنی در زمینه پایش و نقش حمایتی NDI به امان سفر کرد. این محقق توانست به یاری کارمندان محلی مؤسسه دموکراتیک ملی، ده مصاحبه کلیدی با رهبران نهادهای همکار و غیر همکار را به انجام رسانده و دو جلسه تحلیلی مهم برگزار کند: یک جلسه با سازمان‌های همکار NDI و مرکز مطالعات سیاسی القدس به عنوان مجری پروژه پایش مجلس اردن، و جلسه دوم با کارکنان NDI که مسئولیت پشتیبانی از طرح را برعهده داشتند. در طی برگزاری این جلسات، نمایندگان سازمان‌های مختلف شرکت‌کننده در پروژه به ارائه نقطه نظرات ارزشمندی در خصوص موقعیت سیاسی اردن و چالش‌ها و فرصت‌های پیش روی کنشگران سیاسی پرداختند.

مرکز مطالعات سیاسی القدس

مرکز مطالعات سیاسی القدس مؤسسه تحقیقاتی مستقلی است که در سال ۲۰۰۰ در امان، پایتخت اردن تأسیس شده. هدف این مرکز ارائه درکی جامع‌تر و دقیق‌تر از پیشرفت و توسعه و نیز چالش‌های پیش روی حکومت و جامعه اردن است. مرکز در پی آن است تا چنین پیشرفت و توسعه‌ای را از همه زوایای ممکن، چه منطقه‌ای و چه بین‌المللی، بررسی نموده، در راه آگاهی‌رسانی به افکار عمومی مردم اردن و کشورهای عرب منطقه پیرامون تحولات استراتژیکی که منطقه شاهد آن است گام بردارد.

پروژه پایش مجلس اردن

مرکز القدس از لحظه آغاز به کار در تلاش است پلی زند تا شکاف میان شهروندان و نمایندگان منتخب‌شان را پر کند. انجام این پژوهش توسط القدس نشان داد که افکار عمومی به حدی از عدم شفافیت و پاسخ‌گویی، قبیله‌گرایی و عدم کارایی مجلسیان به سته آمده بود که تصور می‌کرد مشارکت در انتخابات کم‌ترین تأثیر را داشته، کل نظام باید اصلاح شود. مرکز در طول دوره کاری‌اش به این نتیجه رسیده که اختیارات قانون‌گذاری، نظارتی و کارکردهای نمایندگی نمایندگان مجلس فرصت مهم اما تحقق نیافته‌ای برای دموکراتیزه کردن هرچه بیشتر کشور فراهم آورده است.

با کمک NDI و پشتیبانی USAID، القدس پروژه پایش مجلس اردن را با هدف تقویت نقش مجلس و رساتر کردن صدای شهروندان به اجرا در آورد. پروژه بر آن بود که اطلاعاتی پیرامون کارآئی مجلس و عملکرد نمایندگان ارائه کند. القدس بنا را بر این فرض نهاد که باید اطلاعاتی قابل اعتماد به شهروندان اردن ارائه کرد تا آنان قادر باشند مجلس را پایش کنند. این اقدامی ضروری بود در توانمندسازی مجلس برای انجام وظایف خود. اهداف پروژه پایش مجلس اردن عبارت بودند از:

۱. ارزیابی و بهبود عملکرد نمایندگان مجلس در زمینه شفافیت و مسئولیت‌پذیری.
 ۲. ترویج بهترین شیوه اجرای نظارت قانونی و کارکردهای نمایندگی برای اعضای پارلمان اردن.
 ۳. تشویق نمایندگان، شهروندان و افراد ذینفع به تعامل سازنده میان یکدیگر.
- به منظور دستیابی به این اهداف، القدس یک سری فعالیت‌های پایشی، گزارش‌دهی و ایجاد گفتگو انجام داد. این فعالیت‌ها با محوریت نظارت مستمر و گزارش عملکرد مجلس صورت گرفت. ترتیب فعالیت‌های صورت گرفته عبارت بود از:

۱. **انجام نظرسنجی ملی:** از طریق این نظرسنجی، القدس به ارزیابی نقطه نظر شهروندان نسبت به مجلس و نمایندگان آن و نیز شناسایی مهم‌ترین مشکل از نظر شهروندان پرداخت.
۲. **مشاوره با نمایندگان مجلس:** به منظور درک چگونگی اولویت‌بندی مسائل و مشاهده وظایف از سوی نمایندگان مجلس، القدس با نمایندگان به طور مستقیم مشاوره کرد.
۳. **حضور و نظارت بر جلسات مجلس:** دو نفر از کارمندان القدس وظیفه نظارت و تهیه گزارش از جلسات مجلس و کمیسیون‌ها را بر عهده داشتند. مرکز هم‌چنین دو کارمند دیگر را برای مستندسازی و تجزیه و تحلیل گزارش‌های ارائه شده و نیز پوشش رسانه‌ای مجلس استخدام کرد. منابع گردآوری داده عبارت بودند از صورت‌جلسات رسمی مجلس، گزارش ناظران از روند جلسات و مقالات منتشر شده در چهار روزنامه اصلی اردن. این داده به سه دسته طبقه‌بندی شد: نظارت، قانون‌گذاری، نمایندگی.
۴. **برگزاری میزگرد و همایش:** مرکز القدس میزگردهایی با شرکت حدود ۲۵ سمن و نیز همایش‌هایی با حضور حدود ۶۰ شرکت‌کننده شامل نمایندگان مجلس، شهروندان، دانشگاهیان، نمایندگان سمن‌ها و احزاب سیاسی برگزار کرد. دستور کار هر جلسه شامل معرفی پروژه پایش مجلس اردن، بحث و گفتگو برای گردآوری اطلاعات کیفی در خصوص اولویت‌های عمومی، برداشت از عملکرد مجلس و نمایندگان و ارائه پیشنهادهای برای توسعه و رشد پروژه بود. پس از آن و در پی انتشار عمومی گزارش‌های پایش، القدس از یافته‌های گزارش به عنوان نقاط قانونی در برگزاری سری دیگری از میزگردها و همایش‌ها استفاده می‌کرد که در آن یک نماینده مجلس از منطقه مورد نظر، سمن‌های محلی و شهروندان به ملاقات و بحث و گفتگو در خصوص نگرانی‌های جامعه، گزارش طرح پایش و عملکرد نمایندگان در مجلس می‌پرداختند.

۵. **طراحی وب‌سایت:** القدس وب‌سایتی راه انداخت که وابستگی حزبی جناحی نداشته باشد. هدف از آن کمک به مشارکت عمومی در روند دموکراسی از طریق ارائه اطلاعات پیرامون فرآیندهای قانون‌گذاری مجلس بود. وب‌سایت به کاربران امکان می‌داد

به نماینده خود در مجلس ایمیل بزنند یا برای گفتگوی آنلاین به انجمن‌های سایت بپیوندند. از آنجا که خود مجلس نه ظرفیت ضبط و ثبت این اطلاعات و نه انتشار عمومی آن را دارد، این سایت پنجره‌ای نادر رو به سوی فرآیندهای قانون‌گذاری کشور در برابر مردم اردن گشوده است.

۶. انتشار گزارش‌های مربوط به فعالیت‌های مجلس: گزارش‌های اولیه در سال ۲۰۰۹ منتشر شد و به‌عنوان اولین پایگاه جامع داده‌های مرتبط با نمایندگان مجلس اردن، موارد مختلفی را به مردم ارائه کرد. از جمله، سوابق کاری، تکالیف کمیسیون‌ها، حوزه‌های انتخاباتی، وابستگی جناح‌های سیاسی، نظارت بر فعالیت‌ها و تجزیه و تحلیل نطق‌های مرتبط با بودجه دولت.

توجه به نتایج

تفکیک نیروهای بی‌شماری که بر روند دموکراتیزه‌شدن اردن تأثیرگذار هستند به مفهوم مطلق آن ممکن نیست. با این حال بررسی پروژه پایش مجلس اردن مؤید این نکته است که القدس توانسته به پیشرفت‌های قابل ملاحظه‌ای در راه رسیدن به اهداف پروژه دست یابد. القدس هنجارها و انتظارات تازه‌ای در زمینه دسترسی شهروندان به اطلاعات قانونی و حق شهروندان برای ملاقات مستقیم و گفتگو درباره عملکرد رهبران منتخب‌شان ایجاد کرده که به نوبه خود به عمیق‌تر شدن تجربه مردم‌سالاری می‌انجامد.

فعالیت‌های انجام شده در طرح پایش مجلس اردن، در کنار تلاش‌های مشترک سمن‌ها، نمایندگان مجلس و کنشگران و همراهی نسیمی که از بهار عربی وزیدن گرفت، نقش و صدای جامعه مدنی در فرآیندهای سیاسی را آگاهانه‌تر و قوی‌تری ساخته. حال انتظار می‌رود به این صدا مجال بیشتری و پرمعناتر برای تبلور داده شود و حکومت نیز خود را ملزم به پاسخگویی نسبت به آن کند.

تجزیه و تحلیل نتایج پروژه پایش مجلس اردن، بر اساس مواردی هم‌چون نقش و حضور شهروندان، فضای سیاسی و میزان پاسخ‌گویی دولت انجام شده است.

نقش شهروندان

هم‌چون شرایط مشابه، بیش‌ترین شکایتی که القدس از شهروندان اردنی دریافت کرد این بود که به دلیل عدم شفافیت، آن‌ها قادر به پیگیری عملکرد نماینده منتخب خود در مجلس نیستند. علاوه بر این، نتیجه بررسی افکار عمومی توسط مرکز القدس نشان می‌داد که این عدم شفافیت، به شدت مردم را نسبت به مشارکت دلسرد کرده است. شهروندان باید در خصوص فرآیند و بازیگران سیاسی اطلاعات کافی داشته باشند تا بتوانند چگونگی تأثیرگذاری هریک را درک کنند. این تحقیق نشان می‌دهد که اطلاعات صحیح و به موقع ارائه شده توسط پروژه پایش مجلس اردن، به این نگرانی‌ها پاسخ داده است. این خود سنگ بنایی بنیادین در رساتر ساختن صدای شهروندان به شمار می‌رود. استراتژی مرکز مبنی بر ارائه و به بحث گذاشتن یافته‌های پروژه پایش مجلس اردن به نمایندگان رسانه‌ها، سمن‌ها، احزاب سیاسی و گروه‌های محلی در نهایت به پررنگ کردن نقش شهروندان کمک کرد. یافته‌های پروژه به عنوان منبع آموزشی و تربیتی برای سمن‌ها و شهروندانی استفاده شد که به دنبال کمک برای درک و مشارکت در فرآیند سیاسی بودند. تلاش برای ایجاد زمینه گفتگو به جامعه مدنی فرصت داد تا مهارت‌های تحلیلی و مشارکتی لازم برای حضور موثر سیاسی را بدست آورند. انجام این فعالیت‌های اجتماعی مانند اطلاع رسانی در رسانه‌ها، مطالعه نظرسنجی‌ها و گزارش مباحثات، نه تنها قابلیت‌های شهروندان را ارتقاء داد، بلکه بهترین نتایج را هنگام فعالیت برای تأثیرگذاری بر نمایندگان مجلس به همراه داشت. انجمن‌های بحث عمومی که در خلال این پروژه ایجاد شدند، از هر لحاظ سطح درک و آگاهی اردنی‌ها در مورد این که سیاست در کشورشان چگونه کار می‌کند را بالا برد.

علاوه بر این، به نظر می‌رسد سمن‌های مسئله-محور فعال در پروژه پایش مجلس اردن توانسته باشند پتانسیل همکاری‌های آتی فی‌مابین حول مسائل مشترک را تقویت کنند. مؤسسه دموکراتیک ملی بنا به تجربه کار در کشورهای دیگر معتقد است این‌گونه روابط تازه بسیار اهمیت دارند. به کمک چنین روابطی است که می‌توان صدای شهروندان را به شیوه‌ای قابل انکاء و برجسته‌تر به گوش دولتمردان رساند و بر سیاست‌های عمومی تأثیر گذاشت. این نوع شبکه‌ها سهم بیشتری به شهروندان در فعالیت کنشگری داده، موجب گسترش ارتباطات با نمایندگان مجلس و دیگر تصمیم‌گیرندگان می‌شود.

فضای سیاسی

در سال‌های اخیر، فضای سیاسی در اردن به تدریج بازتر شده است. شاهد آن را می‌توان در فعالیت‌های پایش انتخابات ائتلافی از سمن‌های اردنی طی انتخابات سال‌های ۲۰۰۷ و ۲۰۱۱ میلادی جست. در این دو رویداد به فعالان جامعه مدنی فرصت داده شد تا در مورد همخوانی روند انتخابات با کنوانسیون‌های سازمان ملل اظهار نظر کرده، در راه همخوان کردن آن به حکومت یاری رسانند.

پروژه پایش مجلس اردن امکانات موجود در قوانین کشور برای مشارکت سیاسی را به کار گرفته، گسترش داد؛ امکاناتی که شاید تا به آن روی در عمل مورد استفاده قرار نگرفته بودند. روندهای پایش مجلس که به صورت فراحزبی طراحی شده بود در پیچه تازه‌ای را به دنیای غیر شفاف رویه‌های سیاسی در اردن گشود. مسئولین پروژه زود دریافتند که پایش فرصتی ایجاد کرده برای مشارکت بومی در دراز مدت. آنان به جای آن که از پایش همچون ابزاری برای برملا کردن عملکرد بد و آبروریزی نمایندگان استفاده کنند، حداکثر تلاش‌شان را کردند تا میان نمایندگان و همکاران پارلمانی پروژه اعتماد متقابل ایجاد کنند. بدین منظور جلسات مستمری ترتیب داده شد تا از کمک نمایندگان استفاده شده، اهداف و رویه‌های انجام پروژه برای آنان شرح داده شود. آنها همچنین تصمیم گرفتند کار را با پایش و گزارش‌دهی درباره روندهای اولیه همچون انتخاب اعضای کمیسیون‌ها، پیگیری روند قانون‌گذاری و حضور و غیاب نمایندگان آغاز کنند. هم‌زمان با گستره‌ای از بازی‌گران سیاسی و مدنی شروع به همکاری کردند. این همکاری وسیله‌ای شد برای کسب اعتبار لازم و هرچه بازتر شدن فضای سیاسی جهت مشارکت پایدار. در نتیجه برخی کسانی که به طور معمول در اثر چنین پروژه‌هایی بیشتر از همه احساس خطر می‌کنند (یعنی نمایندگان مجلس، احزاب و جناح‌های سیاسی و مقامات دولتی) با القدس و دیگر سمن‌ها همکاری می‌کنند تا بیش از دیگران پاسخگو باشند. نمونه بارز آن را می‌توان در مشارکت فعال نمایندگان مجلس در برنامه‌های عمومی القدس دید. گردهم‌آئی‌هایی که در آن مسائل حساس سیاسی همچون اصلاح قانون انتخابات یا قانون انجمن‌های مدنی مورد بحث قرار گرفتند.

توجه به نتایج گزارش سایه

هنوز زود است در مورد تأثیرات درازمدت پروژه پایش مجلس اردن بر مسئولیت‌پذیری پارلمان نسب به مردم قضاوت کرد. اما آنچه در زمان نگارش این یادداشت می‌توان گفت آن است که، بر اساس مصاحبه‌هایی که طی این تحقیق با شهروندان انجام شده، اجرای پروژه انتظاری را ایجاد کرده است. از جمله این که شهروندان و سمن‌ها حق دارند مسائل مهم سیاسی و اقتصادی اجتماعی را مطرح کرده یا به بحث پیرامون آن بپردازند و نمایندگان مجلس ملزم به پاسخگویی به آن هستند. این امر در جریان برگزاری انجمن‌های بحث عمومی نمود پیدا کرد که در آن نمایندگان مجلس و احزاب و کارگزاران دولت، فعالانه به تعامل با شهروندان پرداختند. همچنین پوشش رسانه‌ای این رویدادها و بررسی عملکرد نمایندگان در پایبندی به وعده‌های‌شان به طرز چشم‌گیری افزایش نشان داد.

جدول پایانی مهم‌ترین نتایج پروژه پایش مجلس اردن را از دیدگاه شرکت‌کنندگان در تحقیق شرح می‌دهد. این جدول نتایج را به گونه‌ای تفکیک کرده تا معلوم شود بر سازمان‌ها و افرادی که به طور مستقیم درگیر برنامه بوده‌اند چگونه تأثیر گذاشته. در ضمن

معلوم شود تأثیر آن بر قشر وسیع‌تر بازیگران چه بوده است.

نتیجه‌گیری

فعالیت‌های پایش روندهای سیاسی که در پروژه پایش مجلس اردن انجام شد نقش مهمی در تلاش برای دموکراتیزه کردن کشور بازی می‌کند. شهروندان و سمن‌های اردنی از طریق پرتال پروژه، گزارش‌های دوره‌ای و انجمن‌های بحث عمومی به اطلاعات اصلی دسترسی می‌یابند که به آنان در درک سیاست‌های پارلمانی و تأثیرگذاری معنی‌دار بر آن کمک می‌کند. این امر امکان مشارکت بیشتر شهروندان، نهادهای جامعه مدنی، احزاب سیاسی و رسانه‌ها را فراهم نموده، مشوق همکاری‌های تازه میان این بازیگران بوده است.

موفقیت پروژه پایش مجلس اردن حکم تأییدی است بر درس‌هایی که مؤسسه دموکراتیک ملی در کشورهای دیگر آموخته بود. پیش از هر چیز القدس استراتژی بلند مدتی برای کار سازمان در زمینه توسعه دموکراسی تدوین کرده بود که برنامه‌های پایش فرایند سیاسی نیز به طور طبیعی جزئی از آن محسوب می‌شود. این رویکرد تدریجی به کارمندان مرکز امکان داد ابتدا روابطشان را گسترش داده، مهارت‌های لازم برای ارائه اطلاعات دقیق را کسب کنند و پس از آن به سمت تجزیه و تحلیل‌های پیچیده‌تر روی آورده، بازیگران دیگر را به میدان بیاورند. این کار باعث شد به عنوان سازمانی معتبر و فراحزبی جا بیافتند. همچنین به آنان امکان داد با ذینفعان مختلف کار کرده، جای پایشان را سفت کنند. پس از آن بود که القدس فضا را گسترش داد، گفتمان سیاسی واقعی را به میان کشید و گستره وسیع‌تری از سازمان‌ها را درگیر کرد. از سوی دیگر، ظاهراً مدیران القدس به‌طور غریزی درک می‌کنند که هرچند سمن‌های فعال در زمینه دموکراسی و شیوه اداره مطلوب، همچون القدس می‌توانند فرصت‌های یادگیری و مشارکت در روندهای سیاسی را برای شهروندان به وجود آورند، این فرصت‌ها ممکن است برای آنان مفهوم عملی در بر نداشته باشند. همزمان، القدس به این موضوع نیز واقف است که چنین فرصت‌هایی اگر توسط شهروندان و دیگر سمن‌ها استفاده نشود ممکن است از دست بروند. بنابراین مرکز القدس حداکثر تلاش خود را به خرج داد تا سمن‌های مسئله-محور را وارد پایش فرآیند سیاسی کرده، به آنان دانش و روابط لازم برای تأثیرگذاری بر مسئله مورد نظرشان را بدهد. این گروه‌ها می‌توانند از طریق ایجاد مشارکت مؤثر مردمی و همکاری با حکومت حول مسائلی که به کیفیت زندگی روزمره مردم مرتبط می‌شود، نقشی حیاتی در تمرین دموکراسی پایدار بازی کنند. در پایان، القدس توانست به شیوه‌ای مؤثر تعامل میان بازیگران مختلف درگیر در پروژه پایش مجلس اردن را مدیریت کرده، فضای سیاسی شکل داد که در آن روابط به مراتب کمتر از پیش خصمانه است.

مهم‌ترین فعالیت‌ها و نتایج برنامه پایش مجلس مرکز مطالعات سیاسی القدس

(برپایه پاسخ شرکت‌کنندگان در جلسات بحث و گفتگو)

افراد و گروه‌های شرکت‌کننده در برنامه پایش مجلس اردن (بر اساس دریافت کارمندان القدس، شرکت‌کننده در جلسات بحث گروهی)			افراد و گروه‌های خارج از برنامه پایش (بر اساس دریافت کارمندان القدس، شرکت‌کننده در جلسات بحث گروهی)			
فعالیت‌های اصلی القدس در زمینه پایش	به‌طور مستقیم متاثر شدند	مهم‌ترین نتایج بدست آمده در برنامه پایش	تأثیرگذارترین فعالیت‌های پایش	گروه‌ها	مهم‌ترین تأثیرات ایجاد شده طی برنامه پایش	تأثیرگذارترین فعالیت‌های پایش
نظرسنجی، مطالعه و گزارش تعامل با دیگر طرف‌های ذینفع ارتباط رسانه‌ای دوره آموزشی پیشنهاد اصلاح قوانین	نمایندگان مجلس	<ul style="list-style-type: none"> ● تعامل بیشتر ● اشتیاق بیشتر به درمیان گذاشتن اطلاعات با ناظران القدس ● مشارکت در فعالیت‌های مرتبط ● علاقه به حفظ چهره‌ای مثبت از خود 	<ul style="list-style-type: none"> ۱- نظرسنجی، مطالعه و گزارش ۲- پیشنهاد اصلاح قوانین ۳- ارتباط رسانه‌ای 	جامعه مدنی - در کلیت آن	آگاهی بیش‌تر در مورد مجلس و نمایندگان آگاهی و درک بهتر از فرهنگ مردم‌سالاری	۱- نظرسنجی‌ها ۲- وب‌سایت و رسانه (در یک سطح) ۱- رسانه ۲- وب‌سایت و نظرسنجی (در یک سطح)
گسترش ارتباطات و ایجاد ائتلاف وب‌سایت	سمن‌ها	<ul style="list-style-type: none"> ● همکاری با القدس ● تقاضا برای خدمات پایش توسط القدس ● افزایش آگاهی سمن در زمینه توسعه نظام پارلمانی ● تشویق دیگر سمن‌ها به راه‌اندازی برنامه‌های پایش مجلس 	(همه در یک سطح) نظرسنجی‌ها و گزارش‌ها ایجاد شبکه و ائتلاف تعامل با طرف‌های ذینفع	سازمان‌ها ی زنان غیر شرکت‌کننده	آگاهی و مشارکت بیش‌تر در مورد فرآیند قانون‌گذاری و پیگیری مسائل و سیاست‌های مورد نظر گروه	

سازمان‌های زنان	<ul style="list-style-type: none"> ● افزایش مشارکت بین القدس و سازمان‌های زنان ● افزایش آگاهی رهبران زن در مورد عملکرد نمایندگان مجلس و حضور زنان در آن 	۱- (در یک سطح) ارتباط رسانه‌ای و توسعه روابط و ایجاد ائتلاف ۲- آموزش	انجمن‌های حرفه‌ای	آگاهی و مشارکت بیشتر در فرآیند قانون‌گذاری و پیگیری مسائل و سیاست‌های مورد نظر گروه
احزاب سیاسی	<ul style="list-style-type: none"> ● افزایش آگاهی در مورد مجلس ● ابراز علاقه نسبت به گزارش‌های پایش مجلس ● افزایش مشارکت در فرآیند قانون‌گذاری 	۱- (در یک سطح) پیشنهاد اصلاح قوانین ۱- دوره آموزشی ۲- نظر سنجی و گزارش	اردوگاه پناهندگان	آگاهی بیشتر؛ افزایش اعتماد به نفس در فرآیند دموکراتیک؛ افزایش مشارکت در انتخابات
دیگر تأثیرات طرح پایش (بر پایه پاسخ شرکت‌کنندگان در جلسات بحث و گفتگو)				
جوامع محلی	<ul style="list-style-type: none"> ● آگاهی بیشتر در مورد نمایندگان ● اطلاعات بیشتر در مورد مجلس بصورت کلی 		بخش خصوصی	آگاهی و مشارکت بیشتر در فرآیند قانون‌گذاری و پیگیری مسائل و سیاست‌های مربوط به گروه
رسانه	<ul style="list-style-type: none"> ● دستیابی به منابع مستقل و معتبر اطلاعات درباره مجلس ● افزایش علاقه نسبت به پوشش فعالیت‌های پایش مجلس توسط القدس 			
افکار عمومی	<ul style="list-style-type: none"> ● افزایش آگاهی 			
شوراهای محلی	<ul style="list-style-type: none"> ● افزایش آگاهی، به خصوص از سوی زنان عضو در شوراهای محلی 			

				<ul style="list-style-type: none"> ● بازتر شدن برخورد حکومت به خصوص در مورد اصلاح انتخابات و پایش مجلس ● حمایت و مشارکت در فعالیت‌ها 	حکومت
				<ul style="list-style-type: none"> ● حمایت و مشارکت در فعالیت‌ها ● تعامل با گزارشات مربوط به پایش مجلس 	مجلس سنا
				<ul style="list-style-type: none"> ● دستیابی بیشتر دانشگاهیان به منابع اطلاعات در مورد مجلس ● افزایش قدردانی از پروژه 	دانشگاهیان